

„Shlédni, Hospodine, Bože můj, a odpověz mi! Rozjasni mé oči, ať neusnu spánkem smrti.“ Žalm 13:4

„Byl jeden bohatý člověk, nádherně a vybraně se strojíl a den co den skvěle hodoval. U vrat jeho domu lehával nějaký chudák, jménem Lazar, plný vředů, a toužil nasytit se aspoň tím, co spadlo ze stolu toho boháče; dokonce přibíhali psi a olizovali jeho vředy.

I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahamovi; zemřel i ten boháč a byl pohřben. A když v pekle pozdvihl v mukách oči, uviděl v dáli Abrahama a u něho Lazara. Tu zvolal: „Otče Abrahame, smiluj se nad mnou a pošli Lazara, ať omočí aspoň špičku prstu ve vodě a svaží mé rty, neboť se trápím v tomto plameni.“

Abraham řekl: „Synu, vzpomeň si, že se ti dostalo všeho dobrého už za tvého života, a Lazarovi naopak všeho zlého. Nyní on se tu raduje, a ty trpíš. A nad to vše jest mezi námi a vámi veliká propast, takže nikdo – i kdyby chtěl, nemůže přejít odtud k vám ani překročit od vás k nám.“

Řekl: „Prosím tě tedy, otče, pošli jej do mého rodného domu, neboť mám pět bratrů, ať je varuje, aby také oni nepřišli do tohoto místa muk.“

Ale Abraham mu odpověděl: „Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!“ On řekl: „Ne tak, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činit pokání.“ Řekl mu: „Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.““

(Lukášovo evangelium 16:19-31)

(1. Dopis Janův 4:16-21)

Pohádka aneb Mojžíš a proroci

Ježíš vyprávěl příběh. Byl to běžný způsob rabínského vyučování.¹ Žáci nad takovými příběhy přemýšleli a kladli další otázky. A abychom se těmi otázkami nenechali ovlivňovat, máme tu jen příběh, abychom kladli svoje vlastní otázky.

Nejnešťastnějším výsledkem takového přemýšlení je jakási věrouka: „Takhle to je po smrti!“ Můžeme říci s dovětkem, že to tak stojí v Bibli a nám se nechce dále přemýšlet „V pekle je horko, je to tam dole, protože se musí zvedat oči nahoru a utrpení bez vody všechno završuje.“ Přece tak to Ježíš řekl! A navíc: „Mohl by existovat nějaký posmrtný život!“ A začneme rozvíjet pohádky o očistci. Z pohádek se pomalu stávají fakta, skutečnosti, o které se hádáme... Z pohádky je věrouka. Protože to tak psali, protože se to tak léta vysvětluje a je to prostě tradice. Ano, je to v Bibli a my ji bereme doslovně... A podobně...

Takové příběhy a pohádky dokáže vytvořit i naše lidská mysl z běžných okolností. Dokonce je umí vytvářet tak dobře, že jim sami začneme věřit. Začneme se cítit předurčení osudem anebo jsme obětí nějakého člověka. Tak moc naříkáme nad utrpením, kterého je v minulosti i kolem nás tolik, že přestaneme promýšlet jak s odpovědností za svět, jak jej uspořádat jinak a lépe. A co pro to udělat. Namísto toho se sevřeným srdcem začneme připravovat svou obranu a útočíme na každého, kdo si nemyslí to, co my. Preventivní útok má okamžité ospravedlnění.

Dobrá pohádka přitom říká, že dobro je uskutečnitelné a stejně jako pohádkový hrdina i každý z nás pro něj může něco udělat. Jenom chtít, rozhodnout se a přijmout odpovědnost.

Co je tedy v Ježíšově vyprávění, když tam není všechno to, co jsme zmiňovali?

1. Bohatec bez jakéhokoliv nespokojenosti toleruje svět, ve kterém jsou jedni dole a jiní nahoře. Jeden svou kůži s radostí obléká do druhé kůže bohatých šatů, ten druhý leží s bolestmi své vlastní kůže. Jeden dobře jí, druhý čeká na zbytky. I psi mají s Lazarem soucit, bohatec (beze jména) jej nepovažuje za vhodný. V hebrejském myšlení je kůže prvním skutečným oblekem. Tak to pohříchu Bůh udělal, že člověka oblékl do kůže (Genesis 3:21). Kůže a její bolesti vyja-

¹ **(H)agada** doslova „vyprávění“ nebo „legenda“, je označení pro ty pasáže židovských biblických komentářů, které nemají právní charakter. Toto vyprávění nemělo u rabinů žádnou věroučnou závaznost, spíše rozvíjelo představivost žáků.

druhý bídu našeho lidství a nepatří k tomu, o čem Pán Bůh řekl, že to bylo dobré (Genesis 1:26-31). Chybou je, když přes vnějšek, přes kůži neprohlédneme dovnitř. Satan se také mýlil, když napadl Jóbův svršek.² A před Bohem argumentoval: „Kůže za kůži!“ (Jób 2:4) a myslel si, že Jób je i uvnitř stejný. Je to komediant ve zbožnosti a bude i v bolesti. Rozpadne se, zanikne, když se zasáhne jeho povrch. A to se mýlil. Zcela jistě nečekal, že se Jób dokáže ubránit. A ve zbytku knihy už satan není, ztratil se. Zatímco bolavý Jób bojuje čtyřicet dva kapitol.

Stejně tak Lazar měl pod bolavou kůží zdravé srdce, které nedělalo revoluci, neútočilo na druhé, nesrovnávalo se, nevyčítalo druhým svoje bolesti a nevynucovalo si postavení bohatců. Lazarovi stačilo to málo, co spadlo ze stolu. Bojoval o svůj život, jak mohl.

Ježíšovo vyprávění nás vede k sociální citlivosti. Udělej pro dobro svého světa to, co můžeš. A to už dnes. A neposuzuj člověka podle toho, co máš pře sebou na první pohled. Pod kůží návyků, chyb a slabostí je srdce. S ním pracuj a jej oslovuj!

2. Na příkladu bohatecova posmrtného existování vidíme, jak si člověk vymýšlí představy o řešení. Zase jde jen o něho, to on se trápí. Všichni mu mají sloužit - otec Abraham jehož se židé vždy dovolávali. A taky Lazar by měl přiběhnout a starat se. Bohatec úkoluje: „Hele ,zaběhni, řekni, pošli, zařid...“ Nepřízná si vinu, nekaje se, nehledá východisko. Bůh tu není - stejně jako nebyl před tím. Je tu jen ta jeho spravedlnost v linii od Abrahama po bohatece. A je tu jen to, co si zařídíme.

Bohatec si žije v pohádce před smrtí a rozvíjí svoje pohádky i po smrti. Žádná odpovědnost, žádné pokání.

3. Třetí téma, které rozvíjí Ježíšův příběh je právě ta náprava. Bohatec ve své pohádce o polepšení světa potřebuje někoho, kdo vstane z mrtvých, aby řekl jeho pěti bratrům, že si mají dát pozor. Abraham mu v Ježíšově pohádce odpovídá slovy o Mojžíšovi a Prorocích, kteří mají postačit. Nejen Mojžíšův zákon, strom života, ale také sociální citlivost proroků, odpovědnost za svět podle Joele, Amose, Ozeáše, Ezechiela. Podle malých i velkých kritiků moci a soběstačnosti.

Naše pohádky o silných vůdcích nás přece varují. Čekáme od nich spásu, čekáme že namísto nás vyřeší bolesti světa nějaký čaroděj Dobroděj (ruská pohádka). Silným čarodějům se odpouští prohřešky, když se postaví na naši stranu. Oni jsou Bohem vyvolení. Nebudeme je kritizovat a kontrolovat, hlavně že my budeme žít za dlouhé časy. To je pohádková magie.

Máme Mojžíše, Proroky a ještě evangelia a apoštoly. Jak jsme bohatí! Můžeme přijmout svou odpovědnost, přiznávat své hříchy, pochybení a slabosti. To je osvobozující pro nás i pro celou společnost.

Bože, dej mi vidět pod kůží srdce, abych uměl docenit druhé a nepřeceňoval svou vlastní kůži, ani drahé šaty, zlaté koruny a tituly...

Bože, dal jsi mi u Mojžíše a všech dalších poznávat, co je dobré a zlé, nauč mne podle toho žít!
Bože, odpusť mi, že jsem si vytvořil svoji spravedlnost, dal jsem možnost kralovat bezcharakterním lidem jen proto, abych měl klid.

Jen u Tebe je spravedlnost a právo, proto k Tobě jdeme s prosbou o požehnání a pomoc.

Amen

² Píše o tom Rabi Jonathan Sacks, (2016) *The Book of Job: A New Translation with In-Depth Commentary*. str. 142